

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE II
PSY104
PREZENČNÍ STUDIUM

Fakulta sociálních studií MU
2014

VÝVOJOVÁ PSYCHOLOGIE II

Základní charakteristika:

Kurz je realizován v podzimním semestru a navazuje na výuku Vývojové psychologie I (PSY103). Kurz se věnuje kognitivnímu, emocionálnímu a sociálnímu vývoji osobnosti (přednášky), rovněž komplexnějšímu pohledu na jednotlivé etapy vývoje a na další speciální témata (semináře). Vývojová psychologie II (PSY 104) zahrnuje dvouhodinovou přednášku (jednou za dva týdny, společně pro všechny posluchače) a dvouhodinový seminář (jednou za dva týdny, dělený na skupiny).

Cílem kurzu je osvojení základních pojmů, poznatků o jednotlivých etapách vývoje a některých vývojových teoriích, porozumění komplexu dynamických procesů psychického vývoje, pochopení vývojových trendů a zákonitostí vývoje a integrování těchto poznatků do obrazu celoživotního utváření osobnosti.

Určeno:

Kurz je určen studentům bakalářského studia psychologie. Prerekvizitou je absolvování kurzu PSY 103 (Vývojová psychologie I).

Vyučující a garant programu:

doc. Mgr. Lenka Lacinová, Ph.D.
e-mail: lacinova@fss.muni.cz; tel. 549495188
konzultační hodiny: úterý 08.15 – 10.00
pracovna 2.44, IVDMR a katedra psychologie FSS MU

Vyučující a konzultanti (v abecedním pořadí):

Mgr. Hana D'Souza, MSc
e-mail: hana.dsouza@gmail.com
konzultace pouze e-mailem

Mgr. Veronika Hanáčková
e-mail: 361844@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Eliška Horská
e-mail: 309855@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Kristina Kicková
e-mail: 416519@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Iva Korábová
e-mail: ivkaza@gmail.com
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Martina Kotková
e-mail: mkotkova@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Helena Kotrlová
e-mail: 333183@mail.muni.cz

konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Prof. PhDr. Petr Macek, CSc.
e-mail: macek@fss.muni.cz
konzultace: pondělí 10.00 – 11.00

Mgr. Zuzana Masopustová, Ph.D.
e-mail: 52209@mail.muni.cz
konzultace: úterý 9:00 – 10:00

Mgr. Lenka Pivodová
e-mail: 51860@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Jan Širůček
e-mail: sirucek@fss.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Mgr. Olga Trampotová
e-mail: olga.trampotova@gmail.com
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Michelle Wright, Ph.D.
e-mail: michelle.wright@mail.muni.cz
konzultace: po předchozí domluvě e-mailem

Konzultace:

Téma své seminární práce či jakoukoli jinou otázku z vývojové psychologie můžete konzultovat s kterýmkoli z výše uvedených vyučujících či konzultantů.

Co nelze konzultovat a o čem nelze diskutovat (neboť konzultace a výuce věnovaný čas vyučujících jsou určeny především pro řešení odborných problémů):

- pokyny obsažené v sylabu – tzn. jakákoli pravidla, požadavky, termíny, atd.
- hodnocení již opravených seminárních prací - dodržení všech základních pokynů pro psaní seminární práce (obsah, rozsah, forma, literatura) přibližně odpovídá minimálnímu počtu bodů za seminární práci nutných k zápočtu. Sporné seminární práce jsou vždy před udělením bodů konzultovány týmem VPS II, ohrazování se proti dle subjektivního dojmu nízkému počtu bodů je proto bezpředmětné

Výše zmíněné problémy nebudou nikým z vyučujících konzultovány a i e-maily s dotazy na ně mohou zůstat bez odpovědi.

Obsahové a časové rozvržení kurzu

Přednáška (dále P) se koná vždy v sudá úterý 11.30 - 13.00 v posluchárně P52 (první přednáška 16. 9. 2014)

Přednášky: 16. 9., 30. 9., 14. 10., 11. 11., 25. 11., 9. 12. 2014

Semináře (dále S) jsou dělené na tři skupiny:

SA každé sudé úterý 15:15 - 16:45 v učebně AVC (první seminář 16. 9. 2014)

SB každé liché úterý 13:30 - 15:00 v učebně P52 (první seminář 23. 9. 2014)

SC každé liché úterý 15:15 - 16:45 v učebně P52 (první seminář 23. 9. 2014)

Do seminárních skupin se přihlašujte v ISu od 1. 9. do 14. 9. 2014.

Přednášky:

16. 9.	P1	Wright/Lacinová	Emocionální vývoj/Separační úzkost
30. 9.	P2	Bienertová Vašků/Masopustová	Dědičnost vs. prostředí: Epigenetika - dosud málo probádaná cesta přenosu dědičné informace
14.10.	P3	Širůček	Morální vývoj
11.11.	P4	Macek	Vývoj vztahů
25.11.	P5	Masopustová	Aplikovaná vývojová psychologie
9. 12.	P6	D'Souza	Vývoj myšlení a řeči – vývoj řeči v raném období

Semináře:

16. 9.	S1A	Masopustová /Kotková	Batolecí období – aplikace vývojové psychologie ve výchovném poradenství/ Separační úzkost – zadání seminárního úkolu, vytvoření pracovních skupin
23. 9.	S1B, S1C		
30. 9.	S2A	Korábová	Prenatální, novorozenecké a kojenecké období: otec, dula u porodu
7. 10.	S2B, S2C		
14. 10.	S3A	Hanáčková/Kicková	Předškolní a mladší školní období – teorie mysli/vnímání bolesti ve školním věku
21. 10.	S3B, S3C		
4. 11.	S4B, S4C	Pivodová	Adolescence: emocionální vývoj
11. 11.	S4A		
18. 11.	S5B, S5C	Tramptová/Horská/Kotrl ová	Přechod do dospělosti a dospělost: partnerství a rodičovství
25. 11.	S5A		
2. 12.	S6B, S6C	Kotková/Korábová	Stárnutí a stáří: zvládání fyzických změn spojených se stárnutím, senioři jako oběti domácího násilí
9. 12.	S6A		

Poslední týden semestru od 8. do 12. 12. 2014 – prezentace skupinového úkolu po skupinách. Termíny budou v dostatečném časovém předstihu oznámeny.

Jakékoli výjimky (individuální studijní plán, uznání předmětu apod.) je nutné řešit s garantkou kurzu na počátku semestru, **nejpozději do 25. 9. 2014**. Další výjimky v průběhu semestru lze udělovat pouze **v odůvodněných případech na základě oficiální omluvenky v ISu**.

Požadavky pro získání zápočtu

Zápočet je udělován za aktivní účast na seminářích (viz níže), vypracování skupinového úkolu a získání alespoň minimálního počtu bodů za seminární práci.

za aktivní účast na seminářích se považuje:

účast na seminářích ve své seminární skupině (povolena je maximálně jedna absence)

aktivní plnění zadaných úkolů v průběhu semináře

vypracování, odevzdání a prezentace skupinového seminárního úkolu během zápočtového týdne

seminární práce:

- odevzdání seminární práce v řádném termínu (viz níže)
- splnění požadavků na seminární práci (viz níže)
- získání alespoň minimálního počtu bodů

Příprava na semináře

Studenti se na každý seminář připravují **dle pokynů uvedených v sylabu** a též **nastudováním povinné literatury k danému tématu**.

Povinnou literaturu k příslušnému tématu je nutné prostudovat **před seminářem**. Témata probíraná na seminářích jsou nedílnou součástí zkoušky, průběžným studiem si tedy usnadníte přípravu na závěrečný písemný test. Na seminářích S2 – S6 proběhne v úvodní části krátký písemný kvíz, jehož otázky budou ověřovat znalosti vztahující se k probíranému vývojovému období. Doporučujeme, aby studenti pravidelně četli svou e-mailovou poštu v IS, materiály a úkoly mohou být během semestru doplňovány a specifikovány.

S1: Batolecí období - aplikace VP ve výchovném poradenství (Masopustová)

- 1) Zvládání negativních emocí – rodičovská perspektiva, postoje ke vzdoru a negativismu
- 2) Upřesnění skupinového úkolu, cca 15-20 minut (Kotková)

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte strany 118-173.
studijní materiály umístěné ve složce *S2 Batolecí a předškolní období* v IS:

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition. Pearson.

Toddlerhood (s. 196 – 226)

The Social World of the Toddler (s. 235 – 243)

Kubicek, L. M. & Emde, R. M. (2012). Emotional expression and language: A longitudinal study of typically developing earlier and later talkers from 15 to 30 months. *Infant Mental Health Journal*, 33(6), 553–584.

Roque, L., Veríssimo, M., Fernandes, M., & Rebelo, A. (2013). Emotion regulation and attachment: Relationships with children's secure base, during different situational and social contexts in naturalistic settings. *Infant Behavior & Development*, 36, 298–306.

S2: Prenatální, novorozenecké a kojenecké období (Korábová)

- 1) Prenatální, novorozenecké a kojenecké období – charakteristika
- 2) Dula, otec u porodu, šestinedělí

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte strany 63-118.
studijní materiály umístěné ve složce *S1 Prenatální vývoj, novorozenecké a kojenecké období* v IS:
Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition.
Pearson.

The theory of genotype → environment effects (s. 66 – 67)

Table 2: Milestones of Prenatal Development (s. 73)

Physical Functionate of the Neonate & Caring for Neonate (s. 121 – 137)

Newman, B. M. & Newman, P. R. (2012). *Life-Span Development: A Psychosocial Approach*. 11th Edition. International Edition. Wadsworth Cengage Learning.

Critical periods in prenatal development (s. 128)

Doula (s. 135)

Newborns - Apgar score (s. 163)

Figure 5.4.: A typical sequence of Gross Motor Development and locomotion in Infancy (s. 174)

S3: Předškolní a mladší školní věk (Hanáčková, Kicková)

1) Teorie mysli v předškolním věku (Hanáčková)

2) Vnímání bolesti v mladším školním věku (Kicková)

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte strany 173- 319.
Šturma, J. (1995). Školní zralost a její poruchy. In D. Krejčířová, & P. Řičan a kol. (Eds.). *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada. – prostudujte strany 209 – 216.
studijní materiály umístěné ve složce *S3 Předškolní období a mladší školní období* v IS:

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition.
Pearson.

Early childhood education (s. 268 – 272)

Newman, B. M. & Newman, P. R. (2012). *Life-Span Development: A Psychosocial Approach*. 11th Edition. International Edition. Wadsworth Cengage Learning.

School readiness (s.303 – 307)

Disorder of childhood that interfere with school success (s. 348-349)

S4: Adolescence (Pivodová)

Emocionální vývoj v adolescenci

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte strany 321- 435.

Macek, P. (2003). *Adolescence*. Praha: Portál. – prostudujte strany 9 – 82.

studijní materiály umístěné ve složce *S4 Adolescence* v IS:

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition.
Pearson.

Cultural responses: Puberty rituals (s. 373 – 374)

The social and cultural contexts of adolescence (s. 397 – 413)

Crime and delinquency (s. 413 – 416)

Newman, B. M. & Newman, P. R. (2012). *Life-Span Development: A Psychosocial Approach*. 11th Edition. International Edition. Wadsworth Cengage Learning.

Emotional development (eating disorders, depression, delinquency, adolescent suicide) (s. 383-391)

S5: Přejít do dospělosti a dospělost (Tramptová, Horská, Kotrlová)

Vynořující se dospělost: partnerské vztahy

Rodičovství vs. bezdětnost

Krize středního věku: mýtus či realita?

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum.

studijní materiály umístěné ve složce S5 Přechod do dospělosti a dospělost v IS:

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition. Pearson.

The emergence of emerging adulthood (s. 429 – 434)

Cognitive development (s. 444 – 450)

Emotional and social development (s. 451 – 467)

Work and media use (s. 470 – 476)

Newman, B. M. & Newman, P. R. (2012). *Life-Span Development: A Psychosocial Approach*. 11th Edition. International Edition. Wadsworth Cengage Learning.

Childbearing (s. 474 – 480)

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition. Pearson.

Becoming a parent (s. 518 – 522)

The mostly mythical midlife crisis (s. 557)

S6: Stárnutí a stáří (Kotková, Korábová)

Změny ve stáří (sebezkušenostní cvičení)

Senioři jako oběti domácího násilí (diskuse)

Povinná literatura:

Stuart-Hamilton, I. (1999). *Psychologie stárnutí*. Praha: Portál.

Erikson, E. H. (1999). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Nakladatelství LN.

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum. – prostudujte strany 229 - 429. studijní materiály umístěné ve složce S5 Přechod do dospělosti a dospělost v IS:

Arnett, J. J. (2014). *Human Development: A Cultural Approach*. Pearson New International Edition. Pearson.

The ancient history of wisdom (s. 609 – 610)

Newman, B. M. & Newman, P. R. (2012). *Life-Span Development: A Psychosocial Approach*. 11th Edition. International Edition. Wadsworth Cengage Learning.

The psychosocial crisis: Integrity versus Despair (s. 575 – 576)

Coping with the physical changes of aging (s. 591-599)

Doporučená literatura:

Haškovcová, M. (1990). *Fenomén stáří*. Praha: Pyramida.

Hayflick, L. (1997). *Jak a proč stárneme*. Praha: Knižní klub. – prostudujte strany 27-33, 64-70, 207-230, 274-288

Sheehyová, G. (1999). *Průvodce dospělostí: šance a úskalí druhé poloviny života*. Praha: Portál.

Švancara, J. (1973). *Psychologie stárnutí a stáří*. Praha: SPN.

Seminární práce

Téma seminární práce: Vnímání/myšlení/paměť/řeč/emoce v ontogenezi

Vytvořte si v rámci tématu vlastní podtéma. Téma seminární práce je formulováno obecně, očekává se proto, že si pro účely své práce téma zúžíte na specifický problém. Název tématu i název Vámi zvoleného podtématu jsou nedílnou součástí seminární práce.

Příklad:

Téma: Vnímání/myšlení/paměť/řeč/emoce v ontogenezi

Název práce: Kvalita dlouhodobé paměti v pozdním stáří

nebo Regulace negativních emocí v předškolním věku: role rodičů

Způsob zpracování, práce s odbornými zdroji:

Předpokládá se, že student vystaví (= zdroje jsou využity jako nosný podklad textu, nikoliv použity jako samoučelná citace) svou práci **na nejméně 5 odborných zdrojích** z oblasti vývojové psychologie, přičemž využije kromě monografií především empirické studie uveřejněné v odborných recenzovaných/impaktovaných časopisech (český – např. Československá psychologie, Psychológia a patopsychológia dieťaťa – a zahraniční – např. Developmental Psychology, Child Development aj.– využijete fulltextových databází MU). Za využití empirické studie není považován případ, kdy se student v seminární práci odkazuje pouze na „nevýsledkovou“ část textu (typicky úvodní přehled dosavadních poznatků a východisek, diskuzi). Jako odborný zdroj nebude uznávána učebnice – odkazování se na učebnice v seminární práci bude bodově sankcionováno.

Student se může v odůvodněných případech v textu odkazovat i na odborné zdroje z jiných vědeckých disciplín (fyziologie, neurologie, apod.) či na psychologické popularizační knihy, ale s vědomím toho, že při hodnocení práce mu nebudou za tyto zdroje započítávány body za použitou literaturu.

Odevzdání seminární práce:

Seminární práce bude během semestru odevzdávána **dvakrát**. Obě dvě odevzdání jsou podmínkou k udělení zápočtu, není možné odevzdat práci pouze jednou. Práce se odevzdává ve formátu .doc do složky Seminární práce v odevzdávací PSY 104 (podložky Seminární práce pro první odevzdání, Seminární práce – revize pro druhé odevzdání).

Za odevzdání seminární práce se nepovažuje odevzdání prázdného dokumentu či zjevně poškozeného, nesmyslného či nesprávného dokumentu, ani dokumentu v jiném než zadaném rozsahu či formátu. Zkontrolujte si proto, jaký dokument jste do odevzdávací složky vložili a zda ho lze bezproblémově otevřít pomocí programu Word.

Proces a termíny odevzdávání

Seminární práci je nutné odevzdat 20. 10. 2014 (práce odevzdané po tomto datu nebudou přijaty). Tým vyučujících kurzu zpracuje pro každého studenta podrobný komentář a zpětnou vazbu s doporučeními pro revizi odevzdaného textu do **29. 10. 2014**. Tyto komentáře a zpětná vazba budou vypracovány pouze na práce, které budou splňovat základní požadavky na zpracování textu (rozsah, počet zdrojů, struktura). Na práce zjevně nedokončené a neúplné poskytovány nebudou a tato skutečnost se odrazí i v závěrečném bodovém hodnocení. Studenti na základě doporučení text přepracují. Komentáře a slovní hodnocení má sloužit k tomu, aby student/ka pochopil/a, v čem má v psaní odborného textu rezervy a z čeho se může při psaní dalšího textu poučit. Schopnost přijmout zpětnou vazbu a poučit se z ní patří k základním dovednostem budoucího psychologa.

Je doporučeno využít možnosti osobních konzultací s autory této zpětné vazby k případnému vyjasnění poznámek a jejich efektivnímu zpracování do výsledné podoby seminární práce. Součástí závěrečného hodnocení bude také posouzení toho, jak byl text na základě připomínek přepracován.

Revidovanou seminární práci je nutné odevzdat nejpozději 14. 12. 2014.

Rozsah:

Rozsah seminární práce je **nejméně 9 000 znaků s mezerami** (5 normostran) a **maximálně 10 800 znaků s mezerami** (6 normostran). Do rozsahu se nezapočítává titulní strana práce a seznam literatury.

Forma:

Nutností je důsledné odkazování se na zdroje dle citačních standardů APA a dodržování **zásad psaní odborného textu** (viz seminární praktikum S1 PSY103). **Seminární práce do vývojové psychologie má být odborným textem, který má podobu tzv. Introduction (přehledu poznatků o dané problematice s formulací vlastní výzkumné otázky či hypotézy v odborných článcích dodržujících strukturu IMRaD).** Více viz manuál APA6th (knihovna FSS MU) a také v dokumentu uloženém ve Studijních materiálech „Jak napsat Introduction“.

Co je smyslem seminární práce a co je též součástí jejího hodnocení?

V seminární práci prokazujete, že jste schopni si v rámci zvoleného tématu najít dostatečně zúžené podtéma a náležitě ho zpracovat. Svou seminární práci dále prokazujete, že jste schopni dohledat si ke zvolenému tématu relevantní odborné zdroje a dovedete s odbornými zdroji dobře pracovat - tzn. spojovat závěry jednotlivých studií do nových souvislostí, vyvozovat na jejich základě vlastní výzkumné otázky, hypotézy apod. Rovněž prokazujete, že jste schopni kritického psychologického myšlení. Odbornými zdroji jsou monografie a články z odborných periodik (dostupné např. v knihovně FSS či v elektronické podobě prostřednictvím fulltextových databází) apod., nikoliv učebnice (např. učebnice autorů – Čačka; Vágnerová; Langmeier, Krejčířová; Nakonečný; Atkinsonová; Plháková apod.) a slovníky pro laickou veřejnost (např. Hartl, Hartlová). Práci prokazujete znalost a dovednost citačních standardů APA.

viz: dokument ve Studijních materiálech

http://www.lib.sfu.ca/researchhelp/writing/citing_guides/apa.htm

<http://owl.english.purdue.edu/owl/resource/560/01/>

Hodnocení seminární práce:

Bodově se hodnotí míra vyhovění výše uvedeným kritériím, dodržení základních pokynů k psaní seminární práce (viz seminární praktikum S1 PSY103) a schopnost poučit se a profitovat z poskytnutých komentářů a zpětné vazby.

Upozornění:

Seminární práce vypracovávejte samostatně s použitím relevantní literatury. Dbejte na důsledné odkazování se na zdroje a dodržování citačních pravidel. Práce jiných autorů vydávané za vlastní jsou považovány za plagiát. Za plagiát je považována i seminární práce, v níž bez odkazu na zdroj prezentujete myšlenky jiného autora (a to i v případě, že věty nejsou kopírovány doslovně). Výše uvedené počiny jsou automaticky postupovány k řešení disciplinární komisí.

Tematické okruhy - přednášky

Sledujte studijní materiály v IS, kam bude průběžně umisťována další studijní literatura. Studijní materiály v IS jsou nedílnou součástí povinné literatury kurzu PSY 104.

P1 – Emocionální vývoj – M. Wright; Separační úzkost - L. Lacinová

Ontogeneze emocí a její souvislosti s růstem a zráním. Emočně bohatá životní období – stadium negativismu, puberta. Pojem emocionální inteligence. Sociální souvislosti emocí.

Speciální téma pro zpracování skupinového úkolu: Separační úzkost

Povinná literatura:

Stuchlíková, I. (2002). *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál. - prostudujte strany 95 – 103

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. - prostudujte pasáže o emočním vývoji.

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum. - prostudujte pasáže o emočním vývoji.

Ainsworth, M. D. S., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality development. *American Psychologist*, 46 (4), pp. 333 – 341.

Literatura k tématu Separační úzkost (složka Separační úzkost v IS):

Dallaire, D. H., & Weinraub, M. (2005). Predicting children's separation anxiety at age 6: The contributions of infant-mother attachment security, maternal sensitivity, and maternal separation anxiety. *Attachment & Human Development*, 7, 393 – 408.

Eisen, A. R., & Schaefer, Ch. E. (2005). Nature of Separation Anxiety. In A. R. Eisen & Ch. E. Schaefer, *Separation Anxiety in Children and Adolescents* (pp. 3 - 22). New York/London: The Guilford Press.

Creswell, C., Murray, L., Stacey, J., & Cooper, P. (2011). Parenting and child anxiety. In W. K. Silverman & A. P. Field (Eds.), *Anxiety Disorders in Children and Adolescents* (pp. 299 - 322). Cambridge: Cambridge University Press.

Manassis, K. (2011). Child-parent relations: attachment and anxiety disorders. In W. K. Silverman & A. P. Field (Eds.), *Anxiety Disorders in Children and Adolescents* (pp. 280 - 298). Cambridge: Cambridge University Press.

Silvermann, W. K., & Dick-Niederhauser, A. (2004). Separation Anxiety Disorder. In T. L. Morris & J. S. March (Eds.), *Anxiety Disorders in Children and Adolescents* (pp. 164 - 188). New York: The Guilford Press.

Doporučená literatura:

Izard, C. E. (2001). Emotional Intelligence or Adaptive Emotions? *Emotion*, 1, 249–257.

Izard, C. E., Fine, S., Mostow, A., Trentacosta, Ch., & Campbell, J. (2002). Emotion processes in normal and abnormal development and preventive intervention. *Development and Psychopathology*, 14, 761–787.

Michalčáková, R. (2007). *Strachy v období rané adolescence*. Brno: Barrister&Principal. - prostudujte str. 37 – 48.

Švancara, J. (1962). Kritéria dětského citového vývoje. *Čs. Pediatrie 7-8*, 607–614.

Švancara, J. (1979). *Emoce, city a motivace*. Praha: SPN

P2 – Dědičnost vs. prostředí: Epigenetika - dosud málo probádaná cesta přenosu dědičné informace – J. Bienertová Vašků & Z. Masopustová

Informace budou doplněny.

Doporučená literatura:

Hurley, D. (2013). Grandma's Experiences Leave a Mark on Your Genes. Dostupné na: <http://bit.ly/14uVXhD>

P3 – Morální vývoj – J. Širůček

Teorie morálního vývoje v pojetích různých psychologických směrů a škol (Freud, Piaget, Kohlberg, Bar-Tal, Selman, sociálně-psychologické, sociologické, sociobiologické a humanistické koncepce). Kognitivní a sociální kontext morálního vývoje, teorie přejímání sociální perspektivy.

Povinná literatura:

Heidbrink, H. (1997). *Psychologie morálního vývoje*. Praha: Portál.

Doporučená literatura:

Hardy, S. A., Walker, L. J., Olsen, J. A., Woodbury, R. D., & Hickman, J. R. (2014). Moral Identity as Moral Ideal Self: Links to Adolescent Outcomes. *Developmental Psychology*, 50 (1), 45 – 57.

Lapsley, D. & Carlo, G. (2014). Moral Development at the Crossroads: New Trends and Possible Futures. *Developmental Psychology*, 50 (1), 1 – 7.

Selman, R. L. (2003). *The Promotion of Social Awareness*. New York: Russel Sage Foundation.

Kurtines, W. M., & Gewirtz, J. L. (1995). *Moral Development – an Introduction*. Heedham Heights: Allyn & Bacon.

P4 – Vývoj vztahů – rodiče, děti, vnuci, vrstevníci, blízké vztahy - P. Macek

Sociální poznávání v ontogenezi, rozvoj sociální kompetence. Vývoj důležitosti interpersonálních vztahů, empatie, kooperace, soupeření. Vztah k rodičům a jeho proměny, vztahy k sourozencům. Vztah k vrstevníkům a jeho proměny. Význam školní třídy a školní sociální situace v jednotlivých fázích vývoje dítěte a dospívajícího. Přátelství a kamarádství, jeho zvláštnosti v jednotlivých etapách života člověka. Erotické vztahy, jejich vývoj v období dospívání a v dospělosti. Vývoj rodičovské role a vztahu k dětem v průběhu života. Prarodičovská role a vnuci.

Povinná literatura:

Říčan, P. (1989). *Cesta životem*. Praha: Panorama. – prostudujte strany 27-37.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte pasáže o vývoji vztahů.

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum. – prostudujte pasáže o vývoji vztahů.

Doporučená literatura:

Durkin, K. (1996). *Developmental Social Psychology*. Oxford: Blackwell Publishers.

Wrzus, C., Hänel, M., Wagner, J., & Neyer, F. J. (2013). Social Network Changes and Life Events Across the Life Span: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 139 (1), 53 – 90.

P5 – Aplikovaná vývojová psychologie – Z. Masopustová

Vývojová diagnostika, školní zralost, poruchy a odchylky od normálního vývoje. Specifika dětského poradenství, výchova, hraniční disciplíny, vývojově psychologické souvislosti duševních poruch.

Povinná literatura:

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. prostudujte strany 236 - 321.

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. – prostudujte strany 237 - 313.

Šturma, J. (1995). Školní zralost a její poruchy. In D. Krejčířová, & P. Říčan a kol. (Eds.). *Dětská klinická psychologie*. Praha: Grada. – prostudujte strany 209 – 216.

Doporučená literatura:

Jirásek, J. (1972). Posuzování školní zralosti. *Výchovný poradce*, 2, 1–6.

Jirásek, J., & Tichá, V. (1968). *Psychologická hlediska předškolních prohlídek*. Praha: SZN.

Kollárik, K. (1976). Školská zrelost' alebo pripravenosť? *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 3, 251- 256.

Langmeier, J. (1961). Zralost dítěte pro školu. *Čs. pediatrie*, 10, 865–876.

Langmeier, J. (1966/67). O dnešním pojetí školní zralosti. *Předškolná výchova*, 6, 141–147.

Matějček, Z. (1994). *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál.

Matějček, Z., & Reithar, S. (1963). Otázky školní zralosti našich ústavních dětí.

Československá psychologie, 4, 338–345.

Nováková, R., & Prokopec, M. (2002). Školní zralost současných pražských předškolních dětí posuzovaná podle Jiráskova testu školní zralosti. *Hygiena*, 1, 13-17.

P6 – Vývoj myšlení a řeči: Vývoj řeči v raném období – H. D'Souza

Přednáška uvede studenty do problematiky jazykového vývoje během prvních let života se zaměřením zejména na raný fonologický a lexikální vývoj. Studenti budou seznámeni s některými metodami, které se používají ve výzkumu raného vývoje jazyka. Důraz bude kladen zejména na nové metody ve výzkumu kojenců a batolat (např. eye tracking, electroencephalography/event-related potentials [EEG/ERPs], functional near-infrared spectroscopy [fNIRS]) a kritické zhodnocení toho, jak přispívají k naší znalosti raného vývoje.

Literatura:

Kuhl, P. K. (2010). Brain Mechanisms in Early Language Acquisition. *Neuron*, 67, 713 – 727. DOI 10.1016/j.neuron.2010.08.038

K zvládnutí celého tematického okruhu je třeba nastudovat níže uvedená témata:

Biologické souvislosti vývoje mozku. Piagetova periodizace kognitivního vývoje (asimilace a akomodace, grupování, senzomotorická a symbolická schémata, předpokjem, egocentrické myšlení). Kognitivní model vývoje mysli. Inteligence. Vývoj řeči – předřečové aktivity, sociální kontext dorozumívání řeči – Kašpar Hauser, „vlčí děti“, teorie vývoje řeči (Vygotskij), pojem interiorizace, zóna nejbližšího vývoje. Charakteristika procesu učení, význam rituálů v předškolním věku. Speciální témata: vývoj chápání fenoménu smrti, vývoj kreativity

Povinná literatura:

Langmeier, J., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. – prostudujte strany 19 – 100

Piaget, J., & Inhelderová, B. (1997). *Psychologie dítěte*. Praha: Portál.

Vágnerová, M. (2005). *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum. – prostudujte pasáže o kognitivním vývoji a vývoji řeči.

Vágnerová, M. (2007). *Vývojová psychologie II*. Praha: Karolinum. – prostudujte pasáže o kognitivním vývoji.

Doporučená literatura:

- Altmann, G. (2005). *Výstup na babylonskou věž: O jazyce, mysli a porozumění*. Praha: Triáda
- (zejména kapitoly č. 2. Děti, narození a jazyk: Co se děti naučí o jazyce, ještě než se narodí, s. 22 – 33; a č. 4. Co se (na)učíme dělat se slovy: Osvojování slov a jejich kombinací, s. 44 – 66).
- Mandler, J. M. (1992). How to build a baby: II. Conceptual primitives. *Psychological Review* 99, 587-604.
- Matějček, Z., & Langmeier, J. (1986). *Počátky našeho duševního života*. Praha: Panorama.
- Millarová, S. (1978). *Psychologie hry*. Praha: Panorama.
- Odehnal, J. (1976). Vývoj sociálních interakcí v 1. roce života dítěte. *Československá psychologie*, 3, 240 – 241.
- Pouthas, V., & Jouen, F. (2000). *Psychologie novorozence*. Praha: Grada.
- Verny, T., & Kelly, J. (1993). *Tajomný život dieťaťa pred narodením*. Bratislava: SPN.
- Vygotskij, L. S. (2004). *Psychologie myšlení a řeči*. Praha: Portál.
- Vygotskij, L. S. (1976). *Vývoj vyšších psychických funkcí*. Praha: SPN.

Skupinový úkol

Přihlášení se ke skupinovému úkolu (tzn. vytvoření pracovní skupiny), **jeho vypracování, prezentace a odevzdání jsou nedílnou součástí podmínek k získání zápočtu.**

Zadání skupinového úkolu bude upřesněno na semináři S1. Účast na tomto semináři je proto doporučena. V případě, že se student nemůže tohoto semináře zúčastnit, je povinen se předem (tzn. před konáním semináře příslušné seminární skupiny) domluvit s vyučující, do které pracovní skupiny bude zařazen.

Odevzdání:

Každá pracovní skupina **odprezentuje splnění skupinového úkolu na některém z termínů v zápočtovém týdnu od 8. do 12. 12. 2014** (termíny budou upřesněny během semestru). Vypracovaný úkol každá pracovní skupina vloží do odevzdáárny v IS **nejpozději 7. 12. 2013.**

Hodnocení:

Hodnoceno bude celkové splnění skupinového úkolu, nikoliv podíl jednotlivců na něm. **Všichni členové jedné pracovní skupiny tedy obdrží stejné hodnocení.** Za způsob, jakým si členové pracovní skupiny mezi sebou rozdělí práci, nese odpovědnost každý z členů skupiny.

Za splnění skupinového seminárního úkolu je možné získat **0 – 10 bodů**. U tohoto úkolu je **stanoveno minimum 3 body nutné pro získání zápočtu.** Pro získání zápočtu je dále nutné být včas (viz výše) přihlášen k pracovní skupině, vypracovat, odevzdat a odprezentovat seminární úkol. Za odevzdání seminárního úkolu se nepovažuje odevzdání prázdného dokumentu nebo nedostatečně či zjevně nesmyslně vyplněného dokumentu.

Požadavky na ukončení kurzu

Kurz je ukončen zkouškou, která má charakter písemného testu a zahrnuje témata jak z PSY103 (Vývojová psychologie I), tak z PSY104 (Vývojová psychologie II). Součástí písemné zkoušky bude ověření znalostí:

- témat probraných na seminářích a přednáškách PSY 103 (Vývojová psychologie I) a PSY 104 (Vývojová psychologie II)
- povinné literatury uvedené v sylabech **obou** kurzů a umístěných ve studijních materiálech **obou** kurzů v IS

Studenti mohou získat celkem 100 bodů, minimální počet bodů je 50.

	maximum	minimum
Skupinový seminární úkol	10	3
Písemný rychlokvíz na seminářích S2 – S6 <ul style="list-style-type: none"> Za každý správně zodpovězený kvíz je možné získat max. 1b. 	5	0
Seminární práce kritéria pro hodnocení: <ul style="list-style-type: none"> odborné zpracování tématu (výběr tématu, schopnost identifikace klíčových myšlenek a poznatků, kvalita práce s odbornými zdroji, formulace vlastní výzkumné otázky na základě přehledu poznatků) 15b. struktura, forma (citace) 10b. literatura (výběr relevantní odborné literatury) 10b. 	40	17
závěrečný písemný test	45	30

Celkové hodnocení:

90 – 100	A – vysoce nadstandardní výkon; student(ka) perfektně zvládl(a) obsah kurzu a prokázal(a) vysoce nadprůměrné znalosti a dovednosti ve všech oblastech PSY104
80 – 89	B – nadprůměrný výkon; student(ka) zvládl(a) obsah kurzu a prokázal(a), že je schopen/schopna v některých oblastech v rámci PSY104 podávat výborné výkony
70 – 79	C – adekvátní splnění podmínek kurzu; prokázání zcela přijatelné úrovně znalostí a dovedností v rámci oblastí PSY104
60 – 69	D – mírně podprůměrné vyhovění požadavkům kurzu, student(ka) má v některých znalostech a dovednostech v rámci oblastí PSY104 více „slabých míst“, kterým by se ještě měl(a) věnovat
50 – 59	E – splnění požadavků kurzu na nejnižší přijatelné úrovni; student(ka) by se měl(a) snažit své znalosti a dovednosti v rámci oblastí PSY104 značně zlepšit a rozšířit
49 či nesplnění minimálního počtu bodů v jednotlivých požadavcích (sem. práce; seminární úkol; více než 1 absence na semináři)	F – nevyhovění podmínkám kurzu, prokázání nepřijatelně nízké úrovně znalostí a dovedností v rámci oblastí PSY104